

ški in od katerih sedaj, ko so ti menda bolj osvetljeni in prešinieni s socijalnim duhom, pričakujejo osvoboditve in priznanja splošnih človeških pravic. Toda s te strani zmanj pričakujemo pomoči: če si same ne bomo priborile pravic, jih tudi ne bomo deležne. Res je da so dvignili svoj glas tudi posamezni mošje in to ne najsiblaši, temveč najboljši med njimi. Največ uspeha pri tem je imel John Stuart Mill ki se mu je posrečilo s svojim delom »Podvrženost žene« dokazati svetu krivični ženski položaj in zainteresirati ves kulturni svet za to vprašanje. Tako se je začelo žensko gibanje, ki se je javljalo sicer že mnogo prej v bolj znatnih poskusih, a je sedaj zavzeło določeno smer in večji obseg. Svoje težišče ima v socijalno-gospodarskem razvoju. Možnost zakona ne samo v današnjih razmerah, ampak v današnji dobi soloh čimdalje manjša saj je žensk vedno več kot moških in poleg tega je zakon dandanes luksus, ki si ga uradniški in delavski sloji ne morejo privoščiti, ne da bi pronašli duševno in telesno. **Te razmere na silijo žensko, da svojo izobrazbo poglubi ožroma da se poteza za ono, ki so je deležni moški in si s tem pridobi tudi pravico do služb, ki so jih doslej zavzemali skoro izključno le moški.** Ravnokar smo prestali dobo, kjer je ženska pred vsem svetom dokazala svojo zmožnost kot vredna zastopnica meškega. V družini je sitaino nadomeščala očeta, gospodarja; poznam na kmetih družine ki so si naravnost opomogle pod spretnim vodstvom žene - gospodinj. Istotako se je žena odlikovala med vojno ko ji je bila dana prilika v vseh službah: kot uradnica za najbolj odgovornim stališčem kot zdravnica itd.: da mnogokdaj se je izkazala celo kot čimlak s puško v roki (Srbkinje). A sedaj ko postaja konkurenčni boj za existenco čimdalje trši, hoče moški kot gospodar položaja, izriniti žensko še od tam kjer si je s hudim naporom že utrdila svoje stališče. Zato je skrajni čas da tudi pri nas žena stoji na plin če noče, da se ji zapro vsa vrata razum v zakon — in v prostitucijo. Le enakopravnost žene z možem more uresničiti nieno najvišje zvanje k vzgoji močnega, brdočnosti veselega rodu.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f IV. pokrajinski zbor F. S. za Slovenijo se je vršil na binkoštni ponedeljek v Ljubljani. Prilitelo je 18 delegatov, od katerih so bili nekateri poverjeni z dvema glasovoma Prvič so bile zastopane na zboru tudi učiteljske P. F. S. Šest delegatov je zastopalo učiteljske podr. F. S. in sicer: tov. V. Pirnat CXLI. P. F. S. pri okr. učit. društvu v Novem mestu (65 članov); tov. Mrovlje CLII. P. F. S. za kočevski okraj (98 članov iz cele Slovenije včlanjenih radi nameravanega skupnega izleta); tov. Janežič CLI. P. F. S. za Kamniški okraj (34 članov); tov. Vittori CLIX. P. F. S. v Ormožu (20 članov — v razvoju); tov. Špuro CLIII. P. F. S. za Šmarje-Rogatec (16 članov šele pričeli); tov. Maver, učit. podr. F. S. za Konjice z 11 člani.

Zbor je otvoril pokrajinski poverjenik F. S. Viktor Maček. Razven delega-

to je bil prisoten še predsednik U. O. F. S. prof. Vladimir Lapajne.

Iz izčrpnega poročila pokrajinskega poverjenika smo razvideli veliko in smotreno delo Upravnega odbora F. S. in pokraj. poverjeništa. Pri pokr. pov. F. S. za Slovenijo je dosedaj včlanjenih 26 dijaških P. F. S. ter 9 učiteljskih P. F. S. z okroglo 1700 člani, od katerih jih bo ca 600 letos potovalo. Ustanavljajo se pa vedno nove učiteljske P. F. S. tako da bo število podružnic in članov iz 35 oziroma 1700 gotovo še precej naraslo.

Dohodkov je imelo pokr. poverjeništvu 10.708,35 Din, stroškov 5689 Din, čisteza mu ostane 5019,35 Din. Z dohodki mora pokr. pov. vzdrževati ali vsaj prispevati k vzdrževanju Svratšt ozir. Kolonij F. S. V ta namen mora vsaka podružnica ob nastanku plačati kot ustanovni fond pokr. poverjeništvu 100 Din. Če tega takoi ne zmore, plača pozneje in je dotlej dolžnica pokr. poverjeništvu F. S.

Poročila delegatov so bila zelo zanimiva. Vse P. F. S. so zelo delavne. Tako bo n. pr. celjska P. F. S. postavila v Kočevski koč Kolonijo F. S. in jo sama vzdrževala. V Mariboru so nabrali največ dobrotvorov Ljubljani ustanove ob Bohinjskem jezeru kolonijo F. S. Pokrajinsko pov. prispeva za enkrat 3000 Din ostalo po plačilih zmožnosti. Pozivljajo se podružnice da si kumijo tam nastelje, ki bodo stale menda 250 Din. Novomeška učit. P. F. S. postavi letos moško in žensko Svratšče, drugo leto pa oskrbi kolonijo na Gorjancih. Kočevski Mrovlje pa napravijo skupen ferijalni izlet po državi. Dobrotvorov je v Sloveniji po deželji 330, po mestih 150, skupaj 480, mnogo mnogo premalo za gostoljubne Slovence. No, drugo leto bo že bolje, poskrbeti mora za to v prvi vrsti učiteljstvo.

Zastopniki učit. P. F. S. so imeli kratko skupno sejo kjer so sklenili, da se skleno pr. pravljalnega odbora učit. F. S. ki je imel sejo 25. februarja t. l. in določil ljublj. učit. podr. F. S. kot nekakšni središče učit. podružnic F. S. ovrže dotlej, da se ustanovi v Ljubljani pokr. poverjeništvu učit. F. S. V odsek za osnivanje in nadziranje učit. podružnic F. S. v Sloveniji kot tudi za pobudo v pristop v F. S. v ostalih delih države so bili izvoljeni tovariši: Pirnat iz Novega mesta, Mrovlje iz Vel. Lašče in Janežič iz Kamnika.

Tovariši in tovarišice ki se navdušujete za krasno idejo F. S., ustanavljajte pri vseh okr. učit. društvih podružnice F. S. in se obračajte po informacije na predsednika svoj imenovanega odseka: Viktor Pirnata v Novem mestu. Prosi se samo znamko za odgovor. Ta odbor je v veljavi do IV. kongresa F. S. v letu 1924, ker je bil zbor mnenja, naj se letos še ne cepi ferijalnih vrst. Tudi se ne bodo ustanovila posebna pokr. pov. učit. F. S. Bolj določno se bo stvar določila mogoče že na letošnjem III kongresu F. S. ki bo v Beogradu 17. in 18. julija če ne na gotovo prihodnje leto, ko bo učiteljstvo v F. S. že skoro prevladovalo.

Za skupen in enoten nastop na III. kongresu F. S. so se določile smernice v odbor za tvorjenje programa ter preme-

no pravil na so bili izvoljeni: predsednik U. O. F. S. prof. V. Lapajne, pokr. pov. V. Maček, učitelj V. Pirnat ter Pirn. P. zovane so vse P. F. S. da vpošljejo svoje izpreminjvalne predloge (učiteljske glede pravil!) do 20. junija na pokr. pov. F. S. v Ljubljani.

Na kongres pošlje vsaka podružnica F. S. svojega delegata, kateremu krije vozne stroške. Prelirana se vrši za časa kongresa na račun Glavnega Poverjeništa F. S. Drugo leto se bo to izboljšalo in delo olajšalo. To bo stvar letošnjega kongresa, za katerega se delajo velike priprave.

Revizija je našla vse v najlepšem redu in zato se je dal pokrajinskemu poverjeništvu absolutorij ter se mu je izrekla zahvala.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za pokrajinskega poverjenika F. S. za Slovenijo za šolsko dobo 1923/24, dosedanj pokr. poverjenik Viktor Maček, ki je gotovo najvnetejši delavec na polju F. S. za njegovega namestnika pa je bil imenovan tovariš Viktor Pirnat.

Ko se je določilo še revizorje: tovariša Mrovljeta ter dva dijaka, se je preselilo na slučajnosti. Tu se je med drugim določilo:

1. Da bo pokr. pov. F. S. odgovarjalo svojem namenu, plača vsaka podr. F. S. v pokr. fond od vsake prireditve, ki jo priredi v prid F. S. (gledališke predstave, akademije, zabavnega večera) 10% čisteza dohodka. Ako na priredi P. F. S. cvetlični dan odšteje pokr. pov. F. S. 25%.

Mogoče se bo to zdelo komu čudno. Pa premislimo: Podružnice F. S. prireditve predstave cvetlične dneve itd. z namenom da si s čistim debičkom postavijo Svratšče je vzdržujejo, si oskrbe kolonije itd. Čisto jasno da rabijo denar. Rabi ga pa tudi pokr. pov. ki naj prvo prispeva za ustanovitev kolonij F. S. ali za njihovo vzdrževanje oskrbuje naj Svratšča F. S. in to s čim? Vsa samo nima premoženja. Zato se je zdel ta sklep vsem umesten. Izvzeta od pokrajinskega davka je le članarina podr. F. S. ki ostane podružnicam cela.

Na razna vrašanja novomeškega delegata tov. Pirnata je pokr. pov. odgovarjal in dal pojasnila. Ker so važna za vse učiteljstvo ki je že včlanjeno v F. S. ali pa ki se še včlani, evo malo poročila:

Učitelji-ferijalci bomo potovali letos kot dijaki na »Djačko legitimacijo«, kjer nam je že zagotovljena ¼ vožnja po državnih železnicah. Legitimacije se že tiskajo in pridejo do srede junija na učit. P. F. S. Potovati jas bo moralo letos še po pet skupaj za mani se za letos ni dalo doseči dovoljenja: drugače bo naslednje leto: če že ne bo pravica ¼ vožnje dana posameznikom bo na gotovo po dvema, kar je zelo praktično. V »Djačko legitimacijo« prilepote sliko, ki jo z žigom potrdi šolsko vodstvo in vaša podr. F. S., istotako vam potrdi šolski živ. vstavljene objave, kamor si vi napišete prvo (drž. žel.) vašega potovanja in se tako vozite s 75% popusta.

Glede voznih olajšav pri privatnih železnicah in paroplovnih družbah bo vse natisneno v »Ponisu ferijalnih olajšic«, ki ga mora imeti vsak potujoči ferijalec.

izpremeni breme v prijetnost za učitelja in za otroka?

Toda baš to hoče Podmladek Rdečega križa doseči! Nudi mu k temu priliko, dobri učitelji saj prebreds s tem marsikatero enoličnosti dolgega šolskega dne ter prinese skozi šolska okna — četudi majhna — več svetlobe in življenja v mračne prostore. Prepričan sem, da prinese. Prepričan sem: zakaj v veliki armadi usmiljenja sodeluješ ter izkušaj svet tesneje združiti ne pa graditi barikad za bodoče boje, zato pomore ta zavest tudi tebi v malosrčnih trenutkih. Pomni, da je Podmladek Rdečega križa tvoji da si to ti sam pod drugim imenom. Tvoji impulzi in tvoje želje se v njem kristaljujejo v konkretnem delovanju, v skupnem življenju in v medsebojni pomoči po vsem svetu.

Vzemimo zdaj drugi ugovor profi novodobnemu načinu šolskega dela — pomanjkanje sredstev. Tudi tu vam pomaga mesečnik Podmadka Rdečega križa. Ta pripomoček je največje vrednosti, učitelji ga sestavljajo za učitelje. Oni, ki ga izdajajo, poznajo vaše probleme. Če kdo vedo oni kaj uzaja otroškim očem in nagnjenjem, njih volji in nagibom. Brez skrbi lahko daš mesečnik v otroške roke. Noben kunčjski madež, nobeno samoljubje ne onečašča njegovih strani;

ker bo to edino veljavna legitimacija F. S. na potovanju. Ponis bo vseboval tudi vse druge ugodnosti. Stane 5 Din ter ga je treba naročiti in naprej plačati pri Glavnem Pov. F. S. v Beogradu. II. beograjska gimnazija ker se bo tiskalo le naprej naročeno in plačano število komadov. Prvotno je bil od Gl. Pov. določen za to termin do 1. junija, unam pa, da bo Glav. Pov. dobrohotno počakalo ker je učiteljstvo težje tozadevno informirati kot na dijaštvo, ki je vse na istem zavodu. Toraj tovariši, tu so informacije, zdati delajte!

Za učiteljstvo meščanskih in višje organiziranih osnovnih šol bo tudi važno, da lahko včlanijo v F. S. učence meščanskih šol ter učence ljudskešolskih razredov ki odgovarjajo meščanski šoli.

S klucem »Na svidenje v Beogradu« se je krasno uspeli zbor razšel. Ferijalno učiteljstvo na ključ svojim tovarišem in tovarišicam »Na svidenje v Fer. Savezu!« Pa še letos!

—f Počitniški izlet. Vse tovariše in tovarišice, ki so se priglasili za počitniški izlet in so člani naše podružnice F. S. (za kočevski okraj) prosim, da mi do 15. junija pošljete svoje fotografije in znesek 10 Din (deset Din) za »Ponis fer. olajšice«, »Almanah« in »Djačko legitimacijo«.

Članice P. F. S. za kočevski okraj, ki so poslali 20 Din so plačali pristopnino 10 Din (meseca aprila) in društveno članarino mesečno a 2 Din za mesec: april, maj, junij, julij, avgust (do začetka šol. l. 1923/24), 17. in 18. julija se vrši kongres F. S. ki je obvezen za delegate vseh P. F. S. v Beogradu. Tega kongresa oz. izleta se lahko udeleže vsi člani-ice F. S. Da lahko preskrbimo stanovanje in hrano prosim, da naj se mi javijo vsi člani-ice naše P. F. S. ki se udeleže potovanja v Beograd že meseca julija. Prvotno nameravani počitniški izlet meseca avgusta po Dalmaciji in v Beograd se seveda vseeno vrši: samo prosim, da se oni tovariši-ice, ki so se priglasili za izlet po Dalmaciji, udeleže samo kongresa oziroma izleta meseca julija v Beograd, da mi to sporoče radi evidence. Torej ugodnost za one ki bi potovali samo v smeri Beograd, Pevski zbor je padel v vodo: v avgustu bomo potovali brez vsakega sredstva, kar ne vpliva mnogo na finance.

—f Četrtnska vožnja čl. učit. F. S. ugodna. Vse podrobnosti o izletu v avgustu v kratkem slede. — S. M., Velike Lašče.

—f Vsem članom-icam 152 učit. P. F. S. za kočevski okraj! Opozorjam na dopis: Počitniški izlet. Fotografije znesek itd. pošljite do 15. junija: ravnotako tudi prijavo za kongres F. S. v Beograd in odnosno tudi odjavo od počitniškega izleta v avgustu itd. — Prosim točnosti glede roka in drugih obveznosti! — Za odbor: S. M., t. č. pov. Vel. Lašče.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—f Razstava obrtno - nadaljevalne šole pri D. M. v Polju je prav lepo uspešna. V okusno okrašeni šolski sobi so bile razstavljene risbe različnih obrtov ter tudi prostoročne risbe. Iz razstavljenih risb je bilo opaziti viden napredek gojencev ter veselje do dela. Vse risbe so

včasih gledati v svet! Ali more najti potrebnih pripomočkov, da bi se v resnici udeleževala v družbi ki jo nanjo tako trdno veže življenje?

Tretjič nam nedostaje še določenega načrta. Učitelje poučujemo danes o vzgojnih načelih o vzgojnih metodah, o zgodovini vzgoje nato pa jih pošljemo na kako šolo; a niti poizkusili nismo, da bi jim pokazali tudi socialne (družabne) prilike v šolski okolici, ki vendar tvorijo pravo življenje šolskih otrok ter nudijo pravi program ki se mora šola nanj že zaradi družbe ozirati.

Ako torej Podmladek Rdečega križa potrka na vrata šolskega poslojja ter prosi, da mu jih odpró, ali se smeš čuditi, ako mu tako-le odgovoré: »Preveč smo zaposleni ne moremo priložiti svojem programu še kake točke. Nimamo časa da bi oražli to ledino, tudi ne smemo popustiti da bi se tuja organizacija na kakršenkoli način vmešavala v šolsko življenje.«

Toda Podmladek Rdečega križa se ne da tako hitro odpraviti! Predobro ve, da ne nalaga učitelju novih bremen ako se vrine v šolsko življenje, nasprotno, olajšati hoče bremena.

Vzemimo po redu vse vzgojne težave, ki nam jih je premagati, če uvajamo novodobne vzgojne metode! Prva točka je da mora učitelj delovati ob težjih za-

litevah, nego če se naslanja na otroški spomin ter poučuje po starem načinu. Kaj pa če pomaga vsak mesec učitelju mesečnik, ki že sam prinaša otrokom nasvetov in prave pomoči, tako da je treba učitelju le dopolnjevati? Ali ne bo učitelju naloge prei zmanjšal nego povečal? Ali ne bo učitelja genilo sočuvstvo vanje zunanega sveta, ki uvačuje njegov delež v svetovnem delu in ki se zopet ozira na njega da bi sodeloval?

Vzemimo le da prinaša ta mesečnik srečo v šolske prostore; srečo, da si pridobivamo vsak mesec več prijateljev, srečo da v nečem vsi sodelujemo, srečo, da pomagamo stari maki »Zemlji«, da se pobriža za tega ali za onega izpubljenega otroka. Vzeml, da ta sreča prevzame tudi nemirnega otroškega duha k slabemu nagnjenega, a zdaj vsega zavzetega da po velikih svetovnih dogodkih sokrmari staro ladjo naše civilizacije po najbolj razburkanem morju, ki se je kdaj navalilo nanjo ali ne bo tak učenec podpiral trudnega učitelja, da se

* Ameriški Podmladek Rdečega križa izdaja izvrstno urejeni mesečnik »Junior Red Cross News« pod geslom »Iserve« (služim), ki prinaša iz vsega sveta zanimive podatke o tem mladinskem gibanju.

(Dalje prihodnjč.)

bile tudi tehnično popolno izvršene. Obrtni naraščaj ve ceniti delo svojega truda, uvideva potrebo popolne izobrazbe za svoj bodoči obstanek. Šola, ki obstoja komaj tretje leto, vrši svoj namen v cellem obsezu. Polno pohvalo zaslužijo vsi faktorji, ki združujejo to šolo ves šolski odbor in učiteljsko te šole posebej zadnje, ki je žrtvovalo toliko prostega časa, ter pokazalo, da mu je res za resnično narodovo korist in njegov napredek in obstanek.

Vestnik meščanskih šol.

—c **Petje in glasba.** V podvig splošnega razumevanja glasbe, ki naj bi ogrelo človeško čustvovanje za leno in blago ter bila v tem smislu indirektno vodnik človeškemu stremljenju in hotenju, bi bilo na mestu dati meščanski šoli možnosti za intenzivnejše delovanje na tem polju.

Kako je zdaj s poukom glasbe oziroma petja na tej šoli? — Pevskemu pouku je odmerjena le po ena ura na teden. Uspešen pa je ta pouk le, če so pevci kolikor toliko doma v teoriji če se jih vežba v posluhu ter navaja k lepemu tonu (petju).

Ker meščanska šola ni na stopnji predavanja, temveč razlage se pride s snovjo teorije le počasi naprej osobito, ko je treba tvarino v srhu pravilnega razumevanja in utrievanja večkrat ponavljati. 20—30 minut trajajoči teoriji naj bi sledile še ritmične in melodične ter vaje v dlanju. A kie vzeti čas, če naj se istinitemu petju (pesmi) prihrani pol ure? V eni pevski uri mora pač razen nastudiranja pesmi odpasti (menjati se) to ali ono izmed zgoraj omenjenega. Toda ko bi se moglo vsaj cele pol ure posvetiti zgolj petju in pesmi!

Potrebno je da imavvsaka meščanska šola vsaj Družovičeve pesmarice in na izbiro litografiranih pesmi, katere se med pevsko uro porazdele med učenke. Kolika zamuda časa je pesem šele pisati in prepisati mesto da bi se med tem časom že teoretsko in devsko obravnavala ter pela. Istotako ne bi smela manjkati v pevski sobi u n o r a b l i j v a tabla s črtoviem za pisanje not. — Zato je želeli da bi bilo tudi za pevsko stroko kaj več denarja na razpolago, s katerim bi se no želi pevskega učitelja pustile litografirati primerne pesmi nabavile dobre pesmarice oziroma pesmi ter se omogočil nakup potrebnih učil.

Iz Jugoslavije.

— **Za pokrajinsko skupščino v Ptuj** dne 7. in 8. julija imajo okrajna društva pravočasno pripraviti samostojne predloge in referate, enako tudi posamezniki, in sicer pred skupščino najmanj teden dni. Navodilo za prijavo glede stanovanj, prehrane in drugo, bo dalo Ptujsko učiteljsko društvo potom poverjeništvu in bo razglašeno v listu.

— **Priprave za kongres UJU v Ljubljani.** Učiteljsko društvo iz Ljubljane in bližnje okolice je imelo dosedaj tri sestanke, na katerih se je osnoval pripravljalni odbor, so se konstituirali odseki in določile glavne smernice. Pripravljalni odbor sestoji iz glavnega kongresnega odbora kongresne pisarne in odsekov. Odseki so stanovanjski, gospodarski, prehranjevalni, prireditveni, izletniški in časnikarski. Tovarišice in tovariši ki bi imeli kake posebne nasvete naj jih sporoče poverjeništvu da jih odda odboru in izvede.

— **Ljubljanske tovarišice in tovariši** ki imajo za časa kongresa UJU, 5., 6. in 7. avgusta, prosto stanovanje, sobo ali posteljo in bi bili pripravljani jo v teh dneh dati na razpolago za kongres in goste naše bratske tovarišice in tovariše, pozivamo da prijavijo isto na poverjeništvu UJU (Učiteljska tiskarna). Prijave naj vsebujejo: ulico in nadstropje, število sob in postelj v posameznih sobah in posebne želje. Enako reflektira pripravljalni odbor tudi na taka stanovanja pri znanih in prijateljih učiteljsva, ki naj se prijavijo direktno ali potom učiteljsva poverjeništvu. Tovarišice, tovariši! Reflektiramo na sodelovanje vseh!

— **K redukciji uradništva.** (Odgovor na dr. Wendenburgovo razpravo.) Sicer si ne morem predstavljati redukcije delavnih moči pri učiteljsvu in prosveti, dokler še vedno primanjkuje učnih moči in so nastavljene za službo nekvalificirane osebe. Vendar naj bode že temu kakor si bodi. Morda je res učiteljica glede zdravja šibkejša in nežnejša, pa ženske so pogumnejše v prenašanju bolečin. Dr. Wendenburgova statistika tudi zamoči, koliko moških je umiril alkohol ki ga me-

ženske ne ljubimo in ne uživamo v toliki meri kakor moški. Žal, ne morem tovarišiu odgovoriti s statistiko naših razmer, katere bi rada proučila, a mi podatki niso na razpolago. On trdi da ženske službujejo samo 26 in pol leta. Temu na moram vendar oporekati, zato si dovolim navesti poročilo o učiteljicah, ki so maturirale pred 26 leti. Takrat nas je bilo 16 deklet: kje je postranska stvar. Od teh sta 2 umrli v poklicu, 4 so se omožile in zapustile učiteljski stan, 6 je neporočenih in aktivnih, ki ne bočehajo mnogo in imajo redke dopuste 3 so vzele učitelje in izvršujejo kljub zaposlenosti še dalje svoj poklic in le samo ena je šla v predčasni pokoj. Tedaj ena upokoienka po 26 letih! Samo 6%, medtem ko bi po Wendenburgovi statistiki morale že vse biti v pokloju. Med poročenimi učiteljicami se nahaja ena, katere je mati osmih otrok med temi 7 dečkov, ki vsi žive. Gotovo je to prava mati mučenica, kakor jo opisuje Cankar a vendar izvršuje še svojo učiteljsko službo na zadovojnosti in brez bolezenskih dopustov, razun onih ki so neizogibni. Druge poročena učiteljica je imela v 26letnem službovanju samo enkrat 14dnevni dopust vs'ed boleznii in en 4 tedenski dopust ko so dobili sinčka. Tretja poročena učiteljica je zonet krenka delavna dama, ki ima tri dečke. Z dopusti ne obremenjuje tovarišev, v kolikor ji ni bilo to potreba ob prihodu sinčkov ki na so zdaj že kmalu dorasli. To je statistika maturantk pred 26 leti, ki že v svojem malem obsegu ovzre dr. Wendenburgovo teorijo katero se je krivo spravilo na dan. Mogoče da so mlajši letniki, ki so vzrasli ob neugodnih razmerah slabejši; a starejše učiteljice zavračamo statistiko, ki ni primerna.

— **Upokojitev šefa oddelka za prosveto in vero v Ljubljani, dvornege svetnika dr. Fr. Skaberneta.** Kakor nam poročajo je bil dr. Fr. Skaberne na lastno prošnjo upokoien in je s tem izstopil iz državne službe. Dr. Skaberne je pred prevratom deloval v dumaiskem ministstvu za uk in bogočastie. Ob prevratu je prišel v Ljubljano in bil imenovan za naslednika dr. Kaltenebergerja kot gospodarsko-upravnega referenta pri višjem šolskem svetu. Prva naredba o regulaciji plač učiteljsvu je v podrobnem njegovu delu V decembru 1920 je prevzel dr. Skaberne vodstvo taktarnega poverjeništvu za prosveto. Po odpravi poverjeništvu je dr. Skaberne v juliju 1921 postal načelnik oddelka za prosveto. Za svoje izvrstno službovanje je dr. Skaberne dvakrat odlikovan in sicer z redom sv. Save IV. in III. razreda. Za časa plebiscita je bil dr. Skaberne pridelen kot to'mač za angleški jezik inoslovanski delegaciji plebiscitne komisije. Stalno deluje dr. Skaberne tudi na univerzi, kjer je honorarni docent za upravno pravo ter član izpraševalnih komisij za I. in III. jur. državne izphte (cerkveno, ustavno in upravno pravo). V Ljubljani je ustanovil društvo za učenje angleškega jezika, ki šteje danes čez 200 članov in kateremu je podpredsednik, kod predsednik pa vodi Umetnostno-zgodovinsko društvo, ki je letos prirejalo vrlo uspela predavanja ter ekskurzije. Z dr. Skabernetom iz'ubi država sposobnega uradnika, ki ima svoje zasluge no prevratu posebno pri ureditvi šolstva in povzdigi prosvete v Sloveniji. Učiteljsvo izgubi moža, ki je upošteval tudi njega težnje.

— **Popravek.** V zadnje številko se je vrnila neljuba pomota v notico »Redukcija učiteljsva« in se mora pravilno glasilati sledeči stavek tako-le: »V drugi vrsti so nezdrav nojav upokojene državne uradnice, ki so se dale upokoiti le za to, da so se poročile z **neuradniki**, (in ne z **uradniki**, kar je tiskovna pomota ki bistveno moti). — Enako se mora 4. točka zadaj »iz poverjeništvu« pravilno glasilati: »Zahtevano število izkaznic za polovično vožnjo bomo razposlali na predsednike društev«. — V predzadnji številki se mora popravek v listnici glasilati: »osnovnošolskega in ne osmošolskega učiteljsva«.

— **Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer.** Pozivam tem potom vse člane in članice katerj se nameravajo udeležiti pokrajinske skupščine v Ptuj in glavne skupščine v Ljubljani da se mi nemudoma prijavijo v srhu pravočasne preskrbe izkaznic za polovično vožnjo po južni železnici! — Predsednik.

— **Podružnica Jug. Mat. v Moravčah** priredi v nedeljo, dne 10. junija veliko vrtno prireditev. Ob tej priliki sodelujejo najboljšje moči od vseh strank. Prihitite v nedeljo vsi v Moravče, ker spo-

red je zelo zanimiv, nosebno bogat je rečolov.

— **Zamenian dežnik.** Dotični, ki je zamenjal moj dežnik pri obnem zboru Učiteljske tiskarne dobi svojega v strokovnem tajništvu.

— **Tovarišilovci.** Ker nam ustreljene ptice in živali pridejo v vročih dneh popolnoma pokvarjene na mesto, prosimo, da se do ieseni prestane z donošljanjem. — Tuš.

— **Učteljsko društvo za okraj Dolnja Lendava, Tovarišice!** Ustanovili smo svoje društvo, ki šteje X članov. Kaj pomeni to? Blagajnik je razposlal položnice in pozive, da se člani prijavijo in plačajo članarino. Koliko se jih je odzvalo? Menda nitj 10. Naš okraj šteje 35 šol z 83 razredi in 87 učnimi močmi — torej so to tiste moči, ki so bile balast društvu v Murski Soboti, kajti odkar imamo mi svoje društvo je tam stvar v redu. Tovariši tako ne gre dalje. Še je čas, da se predramite! Če nočete nositi pečata stanovske nezavednosti javite takoj svoj pristop tov. Preinikerju v Dobrovniku, da pošlje v Ljubljano seznam članov, ki bi ga moral že zdavnaj poslati. Če je ta opomin zastoni — potem se seveda ne da pomagati. — Josip Gorišek, t. č. preds.

Naša samoizobrazba.

—s **»O šolstvu v Italiji«**, predaval pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 3. marca 1923 tov. Al. Bercé.

—s **»Nekaj podatkov o šolskih odrh«**, predavala pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 14. aprila 1923 tov. Bezljajeva.

—s **»O pouku srbohrvatskega jezika na osnovni šoli«**, predaval pri Savinjskem učiteljskem društvu dne 3. maja 1923 tov. Zotter.

—s **»O delovanju učiteljskih društev in poteku njih zborovanj«**, predaval pri Učiteljskem društvu za laški okraj dne 21. aprila 1923 tov. Vitko Jurko. Biča nezavednost nekaterih parasitov učiteljske organizacije ki dosledno prezirajo društvena zborovanja, zahtevajo pa za sebe vse ugodnosti, ki jih zamore organizacija nuditi. Graja med drugim tudi pomanikanie takta onih ki ne smatrajo potrebno, opravičiti svojo odsotnost pri društvenem odboru. V svojih dobro zamišljenih izvajanih je pokazal marsikatero senčno stran poteka zborovanj, ki kažejo premalo zanimanja za cel organizatorični pokret in katere bo potreba zatrei, odpraviti.

—s **»O šolstvu v obmejnih krajih«**, predaval pri Učiteljskem društvu za Dol. Lendavo dne 21. aprila 1923 tov. Peternef.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl **»Ljubljanski Zvon«** 5. štev. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—kpl **»Sienkiewicz: Z ognjem in mečem.** Zgodovinski roman, 7. in 8. snopič. Cena dvoinega snopiča s poštnino vred 18 Din. Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

—kpl **»Nova zbirka moških zborov.** Josip Pavčič, Založila Glasbena Matica. Cena zbirki je 10 Din ter se dobiva v Maticini knjižarni na Kongresnem trgu (Poslopje Filharmonične družbe). O delu še izpregovorimo.

Književnost in umetnost.

PAVEL FLERE:

»PETA ČITANKA«

Vem, da ni običajno, da bi o knjigi, ki je izšla izpod njegove roke, prvi pisal ravno sestavljalac ali njen pisatelj; zdi pa se mi potrebno da o »Peti čitanki« izpregovorim besedico prej, kakor store to poklicani ocenjevalci. Posebno zato, ker sem že v času, ko je bil rokopis za čitanko predložen v aprobacijo opazil, da so stali nekateri ocenjevalci didaktično in metodično na povsem drugem stališču, kakor sem na njem stal sam pri sestavljanju. In ker bi rad na kratko obrazložil to svoje stališče, pišem o »Peti čitanki« prvi.

Za čitanko, ki naj služi najvišji učni stopnji osnovne šole se od nekaterih strani še vedno zahteva da bodi ta nekaka »realistična čitanka«, nekaka zbirka učne snovi za stvarni pouk skratka: neka knjiga za vse — za snov za učitelja in otroke. Zdi pa se mi, da smo tako šolsko učno knjigo preboleli že takrat, ko je pok. Schreiner izdal svoje »Čitanke«. Ze Schreiner ni prevzel vanje več one sno-

vi ki naj io učitelj predela, in ki naj mu io dá čitanka, kakor so to že imela Končnikova »Berila« in knjiga Josin-Gang'ova. Učitelji, ki so bili vajeni obravnavati stvarni pouk o osnovni šoli tako, da so kratkoma lo obravnavali gradivo ki so ga imeli v teh knjigah, s Schreinerjem niso bili zadovoljni. Tudi niso mogli biti, zakaj z rabo njegovih knjig so morali sami iskati snov, sami jo prikrojevati in io potem šele obravnavati. Na mesto komodnega impresivnega postopka je morala stopiti asociativnost nazor je hočeš nočeš moral slediti demonstrativnosti; na tak postonek pa je bilo včasih težko koga privaditi.

Schreinerjev korak je bil zato v tistih časih smel ker je v kosteh naše šole še tičalo mehaniziranje in smo se lovili še za verbalnimi uspehi. A delo, započeto s »Čitankami« je Schreiner poim S. S. M. nadaljeval z učnimi slikami za obravnavo beril v »Čitankah« in za nazorni nauk; E. Kukovčeva pa nam je pokazala novo pot za obravnavo domoznanstva, ki ga je sretno postavila na stališče opazovanj in pouka v naravi. Schreinerjev nastop je uspel: skrajša morebiti celo radi osebne Schreinerjeve avtoritete, kasneje pa gotovo no spoznanju dobrin, kj jih je prinesel. In danes izginia iz naših šol celo ono nesrečno narekovanje snovi, katero uklepa otrokovega duha in vedno bolj nastopa svobodna otroška renrodukivnost ter se vedno bolj bližamo času ko zmagonosno nastopi njegova svobodna produktivnost. Celu tako daleč smo že, da Majerjeve »Učne slike« leže zaprašene in nenorabljene no šolskih učiteljskih knjižnicah.

(Dalje pril.)

—k **»Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem.** Zgodovinski roman. Poslovenil dr. R. Mole, 7. in 8. snopič. Pravkar je izšel dvojni snopič Sienkiewiczjevih romanov, ki jih je začela izdati Tiskovna zadruga v Ljubljani z romanom »Z ognjem in mečem«. Tudi ta snopič je ilustriran.

—k **»Ljubljanski Zvon«** prinaša v svoji 5. številki sledečo vsebino: 1. Otakar Březina — Igo Gruden: Možice. 2. Ferdo Kozak: Mojzes. 3. Marija Kmetova: V metežu. 4. Dr. Ivan Prijatelj: Poezija »Mlade Poljske«. 5. Janko Glaser: Moj ded. 6. Alojz Kraigher: Martin Klobasa. 7. Vaclav Burian: Otakar Březina. 8. Dr. Ivan Lah: Nazori o poklicu slovanstva. 9. Miran Jarc: Črni čarodeji. 10. Književna poročila. Dr. Jos. Tominešek: Dr. Ivan Prijatelj: Jurčičevih zbranih spisov III. zvezek. — Dr. Fran Ilešič: Prispevek k zgodovini slovensko-srbskih literarnih odnošajev. — J. Kelemina: Miloš Gjurič: Filozofija panhumanizma. — Miran Jarc: Branislav Gi, Nušič: Navađen človek. — Jak. Zupančič: A. Benkovič: Slovensko - latinsko - nemški »Rastlinski imenik« slovenskih dežel, 11. Kronika: Vojoslav Mole: XXV, umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu.

—k **»Senzacijska novost! Največje čudo vseh časov! Slepci nove oči!** To je naslov spisa, ki sem ga koncem leta 1921. objavlil spis, ki uči, kako je mogoče da slepci izpregledajo da tudi v vojni oslepeli vojak z razstreljenimi očmi dobi nove oči, da zonet vidi. — Joi, kako so se mi smejali! »Švindler« sem bil! Kdo je v vseh ljubljanskih dnevnikih objavil, da ni s to zadevo v nobeni zvezi, se v spisu pove. Spis na je šel no svetu, prišel tudi v Ameriko in je opozoril na izvršno idejo mojo. Kai pa danes? Slovenski Narod z dne 21. februarja 1923 ima sledečo notico: »Ameriški zdravnik dr. Morgan v Petersenu je izvršil operacijo, ki vzbua splošno pozornost. Dne 4. julija lanj je eksplozija vzela oči nekemu 18letnemu mladeniču, Dr. Morgan je sedaj presadil na mrtve oči svojega pacienta dele očesne tkanine mladega prašiča. Operacija je trajala 50 minut. Dr. Morgan ima, da bo mogel v kratkem konstatirati popoln uspeh operacije ker so se pri pacientu takoj pojavili početki vida in je pričakovati da se vid utrdi in ojači.« Ali se bodo našli v Jugoslaviji strokovnjaki, ki bi posnemali vzgled dr. Morgana? Upati je to vsekakor! Ozmoženje slediti za dušno in telesno delo je javna korist. Za to se bo gotovo našla vsestranska podpora duševnih, umetniških in materijelnih potreb za izvrševanje novih operacij. Dobrodelnost je najlepša, nesmrtna cvetka človečnosti! — Za oba spisa »Slepci nove oči« in za »Venec izbranih pesmi« skupaj mi pošljite, prosim samo 5 Din, za kar priložim položnico. — Matej Stergar. — Ljubljana Jaobljeva ul. 2.

—k **»Nova zbirka moških zborov.** V založbi Glasbene Matice izšla je prav-